

Zabezpečenie záväzkov

Realizácia subjektívnych práv a povinností vyplývajúcich z občianskych záväzkovo právnych vzťahov je zabezpečená celým systémom občianskoprávných záruk. V najširšom zmysle je táto záruka poskytovaná už samotnou povahou občianskeho práva. Pojmovým znakom každého subjektívneho práva je existencia možnosti domáhať sa ochrany svojho subjektívneho občianskeho práva, ak povinnosti zo záväzkového právneho vzťahu neboli riadne a včas splnené. Oprávnená osoba z takého vzťahu – veriteľ, môže svoje právo, aby záväzok bol splnený riadne a včas, uplatniť prostredníctvom súdu žalobou o splnenie povinnosti, ktorá vyplýva zo zákona, z právneho vzťahu alebo z porušenia práva (§ 80 písm. b/ O. s. p.).

Občiansky zákonník ale poskytuje veriteľovi i ďalšie prostriedky, ktoré posilňujú jeho hmotnoprávne, ale aj procesné postavenie voči dlžníkovi. Sú to jednak tzv. všeobecné zabezpečovacie prostriedky, ktoré nastupujú bez ohľadu na vôľu účastníkov záväzkového právneho vzťahu. Takými všeobecnými prostriedkami, pobádajúcimi dlžníka, aby splnil riadne a najmä včas sú napr. úroky z omeškania, poplatok z omeškania, náhrada škody a podobne. Tieto právne sankcie, ktoré postihujú dlžníka pre nesplnenie dlhu, nastávajú zo zákona.

My sa budeme hlavne zaoberať inými tzv. špeciálnymi občianskoprávnymi prostriedkami posilňujúcimi hmotnoprávne, ale aj procesnoprávne postavenie veriteľa voči dlžníkovi, ku vzniku ktorých je vždy potrebný právny úkon. Tieto špeciálne zabezpečovacie prostriedky sa vyznačujú tým, že k pôvodnému právemu vzťahu medzi veriteľom a dlžníkom, ktorý sa nazýva hlavný alebo zabezpečovaný, pristupuje nový právny vzťah, ktorý sa niekedy nazýva zabezpečovací alebo aj vedľajší (akcesorický).

Táto akcesorická povaha zabezpečovacieho právneho vzťahu spočíva v tom, že

a/ čo do svojho vzniku predpokladá existenciu hlavného zabezpečovacieho záväzku (teda nemôže vzniknúť bez hlavného záväzku)

b/čo do svojho zániku tak isto závisí od zániku hlavného právneho pomeru

Okamih zániku vedľajšieho právneho vzťahu nemusí byť totožný s okamihom zániku hlavného právneho vzťahu. Kým vznik zabezpečovacieho vzťahu je vždy viazaný na existenciu zabezpečovaného právneho vzťahu, jeho zánik môže nastať v niektorých prípadoch samostatne, nezávisle od zániku hlavného právneho vzťahu, a to tak, že vedľajší zabezpečovací právny vzťah z určitých dôvodov zanikne, kým hlavný trvá ďalej. Tak napr. podľa § 532 Občianskeho zákonníka,

obsah záväzku sa prevzatím dlhu nemení, ale zabezpečenie dlhu poskytnutú tretími osobami trvá len vtedy, ak tieto osoby súhlasia so zmenou v osobe dlžníka, alebo podľa § 549 OZ ručiteľ môže plnenie odoprieť, pokiaľ veriteľ zaviniť, že pohľadávku nemôže uspokojiť dlžník. Nemôže sa však stať, že naopak zanikol hlavný právny vzťah a vedľajší by trval ďalej, i keď určitá výnimka nastáva pri novácii (dohode podľa § 570 a nasl. OZ), kde zánik pôvodného záväzku za splnenia určitých podmienok nemá vplyv na zabezpečenie nového záväzku, záväzku vzniknutého nováciou.

c/ akcesorická povaha zabezpečovacieho záväzku napokon spočíva v tom, že čo do svojho obsahu je zabezpečovací právny vzťah podmienený zásadne obsahom hlavného právneho vzťahu, i keď nemusí byť vždy rovnaký (môže byť vymedzený napr. užšie).

Občianskoprávne zabezpečovacie prostriedky môžu vzniknúť tak na základe dvojstranného právneho úkonu (zmluvy) veriteľa s dlžníkom (zmluvná pokuta), resp. veriteľa a tretej osoby (ručenie), tak na základe jednostranného právneho úkonu dlžníka (uznanie dlhu), alebo aj na základe zákona (zákonné záložné právo).

Občiansky zákonník upravuje občianskoprávne prostriedky zabezpečenia záväzkov v ustanoveniach § 544 až 558 a zabezpečovacie prostriedky vecno právnej povahy upravuje vo svojej druhej časti tretej hlavy - § 151a a nasl.

Podľa Občianskeho zákonníka medzi prostriedky zabezpečenia záväzkov patrí záložné právo (§ 151a až 151me a 552), zádržné právo (§ 151s až 151v), zmluvná pokuta (§ 544 až 545a), ručenie (§ 546 až 550), dohoda o zrážkach zo mzdy a z iných príjmov (§ 551) zabezpečenie záväzkov prevodom práva (§ 553 až 553e), zábezpeka (§ 555 až 557), uznanie dlhu (§ 558).

Z uvedeného výpočtu možno usúdiť, že právne následky zabezpečenia právnych vzťahov sú niekedy podobné, ako pri ich zmene alebo zániku (napr. postúpenie pohľadávky). Nie je vylúčené, aby ten istý záväzok bol zabezpečený viacnásobne, t. j. subjekty záväzkovo právnych vzťahov si za splnenia podmienok § 51 OZ môžu dojednať aj ďalšie spôsoby zabezpečenia. V takom prípade platí totiž v súkromnom práve zásada, že viacnásobné zabezpečenie neškodí (*abundans cautela non nocet*). Medzi zabezpečovacie prostriedky, ktoré nie sú uvedené v Občianskom zákonníku, patrí i dojednanie odstúpeného pre prípad odstúpenia od zmluvy (§ 497 OZ) a poskytnutie preddavku (§ 498 OZ). Obchodný zákonník upravuje aj iné spôsoby zabezpečenia záväzkov. Napr. v ustanoveniach § 313 a nasl. popri iných z občianskeho práva známých prostriedkov, upravuje osobitný zabezpečovací prostriedok - bankovú záruku.

Nakoľko je záväzkové právo upravené v dvoch kódexoch a dokonca je upravené duplicitne, je treba rozlíšiť, kedy sa použije úprava obsiahnutá v Občianskom zákonníku a kedy sa použije úprava

obsiahnutá v Obchodnom zákonníku. Na občianskoprávne vzťahy sa môže použiť ktorýkoľvek zo zabezpečovacích inštitútov upravených v Občianskom zákonníku. Na obchodnoprávne vzťahy sa použijú zabezpečovacie inštitúty podľa nasledovných pravidiel :

zabezpečovacie inštitúty upravené výslovne v Obchodnom zákonníku (uznanie záväzku, banková záruka, ručenie)

zabezpečovacie inštitúty upravené v Občianskom zákonníku , ak nie sú upravené v Obchodnom zákonníku (záložná zmluva, zabezpečenie záväzkov prevodom práva)

ustanovenia Obchodného zákonníka spolu s ustanoveniami Občianskeho zákonníka , ak právny úprava v Obchodnom zákonníku dopĺňa úpravu v Občianskom zákonníku (zmluvná pokuta).

Teda úprava zabezpečovacích prostriedkov v Obchodnom zákonníku nadväzuje na úpravu zabezpečenia záväzkov v Občianskom zákonníku . Občianskoprávna úprava zabezpečenia splnenia záväzkov platí aj na obchodné záväzkové vzťahy s tým, že Obchodný zákonník v niektorých prípadoch občianskoprávnu úpravu dopĺňa (zmluvná pokuta), v iných ju nahrádza (banková záruka, ručenie). Právna úprava ručenia, bankovej záruky a uznania záväzku zakotvená v Obchodnom zákonníku má komplexný charakter, čo vylučuje podporné použitie úpravy zabezpečenia záväzkov obsiahnutej v Občianskom zákonníku. Naproti tomu obchodnoprávna úprava zmluvnej pokuty má rámcový charakter , čo umožňuje čiastočnú aplikáciu občianskoprávnej úpravy.

Vzťah medzi OZ a OBZ má povahu vzťahu všeobecného predpisu (lex generalis) a osobitného predpisu (lex specialis). To znamená, že na vzťahy upravené Obchodným zákonníkom sa bude aplikovať Občiansky zákonník len v tých otázkach, ktoré Obchodný zákonník neupravuje. Aplikácia Občianskeho zákonníka na obchodné vzťahy má teda podpornú (subsidiárnu) povahu.

Teraz bližší pohľad na jednotlivé zabezpečovacie prostriedky:

z m l u v n á p o k u t a

- história zmluvnej pokuty

inštitút zmluvnej pokuty ako osobitný prostriedok ochrany záväzkov má korene v rímskom práve (pôvodne sa uplatňovali tzv. prísľuby pokút, ktoré zabezpečovali aj záväzky, ktoré nemali pre veriteľa

žiadnu majetkovú hodnotu , neskôr ako záruka existujúceho záväzku , nebral sa zreteľ na zavinenie) , bola známa ako bežný prostriedok zabezpečenia záväzkov aj v stredovekom práve - Tripartita, Všeobecný občiansky zákonník z roku 1811 upravoval zmluvnú pokutu (v časti „ o práve na náhradu škody a na zadostučinenie“-§ 1336, všeobecný obchodný zákonník z roku 1863 – lex specialis k VOZ – nezakotvil moderačné právo súdu – naopak možnosť dohody o takmer neobmedzenej výške zmluvnej pokuty (moderačné právo v obchodných vzťahoch nemožno pripustiť), uhorské obyčajové právo - aj po vzniku československého štátu v roku 1918 až do r. 1950 (uhorský obchodný zákonník z r. 1875 – strany si mohli dohodnúť určitú sumu ako pokutu), Jednotný občiansky zákonník (unifikácia súkromného práva v českých krajinách, na Slovensku a na Podkarpatskej Rusi) , ktorý nikdy nenadobudol platnosť a jeho návrh obsahoval aj úpravu zmluvnej pokuty a akcentom na jej funkciu paušálneho odškodnenia,

Občiansky zákonník z roku 1950 (zákon č. 141/1950 Zb.)

- zmluvná pokuta začlenená prvýkrát do časti upravujúcej zabezpečenie záväzkov (do prijatia v časti náhrady škody)

Zákonník medzinárodného obchodu z roku 1963 (zákon č. 101/1963 Zb.) upravoval zmluvnú pokutu v rámci právnej úpravy zabezpečenia záväzkov

Hospodársky zákonník z roku 1964 (zákon č. 109/1964 Zb.) - neobsahoval výslovnú úpravu hospodárskej pokuty, tento pojem ani nepoužíval , len majetkové sankcie

Zásadná zmena v úpravách majetkových sankcií uskutočnená zákonom č. 103/1990 Zb. (novela hospodárskeho zákonníka) zmenila vzťah medzi zákonnými a zmluvnými majetkovými sankciami – uprednostnila zmluvné majetkové sankcie (t. j. zmluvnú pokutu)

Občiansky zákonník z roku 1964 (zákon č. 40/1964 Zb.) - zmluvnú pokutu do roku 1991 v žiadnej podobe neobsahoval !! a priamo neupravoval žiadne zákonné pokuty, teda zmluvná pokuta na niekoľko desiatok rokov vymizla z nášho právneho poriadku a zostala zachovaná len v zákonníku medzinárodného obchodu!

citácia - § 544 (pojem zmluvnej pokuty)

je zmluvou určená peňažná suma, ktorú je dlžník povinný zaplatiť veriteľovi , alebo veriteľ dlžníkovi, ak dôjde k porušeniu povinností, ktoré na seba prevzali , a to aj vtedy, keď porušením povinnosti veriteľovi alebo dlžníkovi nevznikla škoda

zaplatením zmluvnej pokuty sa účastník zmluvy nezbavuje záväzku a nemôže ani odstúpiť od zmluvy

funkcia zmluvnej pokuty - hrozba majetkovej sankcie dlžníkovi v prípade, keď záväzok nesplní riadne a včas, má teda viesť k včasnému a riadnemu plneniu, možno ju dohodnúť tak pre prípad, že k splneniu nedôjde vôbec alebo iba čiastočne, alebo pre prípad , že bude porušená akákoľvek zmluvná povinnosť

musí mať vždy písomnú formu (neplatnosť , § 40 ods. 1) , musí byť v nej určená výška pokuty alebo spôsob , akým sa určí, (určitosť dojednaní o zmluvnej pokute !!) aby o tom v budúcnosti nevznikli pochybnosti - jednotnosť judikatúry (dôsledne skúma určitosť dojednaní o zmluvnej pokute , určitosť vymedzenia zabezpečenej povinnosti

aj zmena alebo zrušenie dohody o zmluvnej pokute – jednoznačne písomná forma

obsahové náležitosti dohody o zmluvnej pokute

označenie dohody o zmluvnej pokute - výslovné dojednanie , že ide o zmluvnú pokutu , sa nevyžaduje resp. jeho absencia nie je dôvodom neplatnosti dojednaní (podľa súdnej praxe a stanovísk odbornej verejnosti) , v každom prípade treba vyjadriť vôľu zmluvných strán precízne , aby nebolo pochybnosti , že strany chceli zmluvnú pokutu dojednať (dokazovanie zložité !)

podpis (§ 40 ods. 3 OZ) - stačí ak ju podpíše každá zo zmluvných strán na inom vyhotovení rovnopisu, podpis vlastnoručný – len v prípadoch , ak je to obvyklé , zákon umožňuje mechanické prostriedky (stroj, tlač, pečiatka a pod.) - pravosť podpisu (oprávnenými osobami) osvedčovať netreba

rôzne názory (prax) na označenie funkcie - súčasť požiadavky písomnej formy ? (nie)

nie je vylúčené, že dohoda o zmluvnej pokute bude uzavretá až po uzavretí zabezpečovacej zmluvy (akejkkoľvek zmluvy podľa OZ, OBZ, osobitného právneho predpisu alebo i nepomenovanej zmluvy) - zo žiadneho zákonného ustanovenia nemožno vylúčiť záver, podľa ktorého obsah dohody o zmluvnej pokute obsahovo nadväzuje na inak platne uzavretý záväzok o peňažnom plnení v inom záväzkovom právnom vzťahu , dohoda formou dodatku k uzavretej zmluve (súčasťou hlavnej zmluvy)

prax- menej časté ďalšie možnosti : zmluvná pokuta sa dohodne súčasne s uzavretím hlavnej zmluvy, ale samostatne mimo jej obsahu

zmluvná pokuta sa dohodne následne po uzavretí zmluvy, mimo jej obsahu - vždy dojednanie o zmluvnej pokute úplne samostatná dohoda (uzavretie hlavného záväzku v ústnej forme) , ALE – presná identifikácia povinnosti, ktorú zmluvná pokuta zabezpečuje (odkaz na hlavnú zmluvu) a platné uzavretie hlavnej zmluvy !

dohoda o zmluvnej pokute uzavretá ešte pred uzavretím hlavnej zmluvy - podmienkou platnosti potom odkladacia podmienka , ktorou je práve uzavretie tejto zabezpečenej zmluvy (náročné na presnú identifikáciu zabezpečenej povinnosti)

dohoda o zmluvnej pokute – súčasťou vopred písomne dojednanej rámcovej zmluvy , ako aj vopred dohodnutých obchodných podmienok (možno nahradiť časť obsahu zmluvy)

dohoda o zmluvnej pokute – súčasť zmluvy o uzavretí budúcej zmluvy (zabezpečovací prostriedok dojednanej povinnosti uzavrieť zmluvu , dodržanie časového horizontu uzavretia budúcej zmluvy)

vždy dôležité okolnosti konkrétneho prípadu - variabilnosť možností a v praxi využiteľná

dojednanie o zmluvnej pokute - samostatná povaha t. j. neviazanosť na žiadnu zmluvu - zmluvná pokuta bude zabezpečovať splnenie inej než zmluvnej povinnosti (povinnosť stanovená právnou normou ?)

neplatnosť dohody o zmluvnej pokute - nemá vplyv na platnosť ďalšieho obsahu právneho úkonu, ktorého je súčasťou (spravidla oddeliteľná od ostatného obsahu právneho úkonu, ktorého sa dôvody neplatnosti dohody o zmluvnej pokute nijak nedotnú - § 41 OZ

akcesorická povaha , ktorá sa prejavuje aj v premlčaní - rozdiel pri nároku na zmluvnú pokutu vzniknutého pred premlčaním a po premlčaní zabezpečeného práva

funkcie zmluvnej pokuty – prevenčná (zabezpečovacia), reparačná (uhradzovacia) ????, sankčná

dohoda o zmluvnej pokute má povahu dohody o paušalizovanej náhrade škody (veriteľ nemusí preukazovať, či mu škoda vznikla , ani to , že vznikla v určitej výške)

má povahu pokuty (penále) – dojednaná pre prípad nedodržania času alebo miesta splnenia , lebo ju možno požadovať aj vedľa zmluvného plnenia

zásada – nárok na zmluvnú pokutu má iba ten , komu nemožno pripočítať nesplnenie povinnosti – platí ??? - požiadavka vyváženosti vo význame, či má byť zmluvná pokuta dojednaná vyvážene v tom zmysle, že aj je zmluvnou pokutou zabezpečená povinnosť jednej zmluvnej strany , musí byť takto zabezpečená aj povinnosť druhej zmluvnej strany - požiadavka vyváženosti nevyplýva zo žiadneho ustanovenia zákona (ZSP 5/2000)

zabezpečenie viacerých povinností jednou zmluvnou pokutou ? dôraz na určitosť ! (všetky zabezpečené povinnosti musia byť porušené kumulatívne , porušenie každej zo zabezpečených povinností)

zabezpečenie záväzku ako celku ? - čo výška zmluvnej pokuty ??

zabezpečenie iných povinností ako povinností vyplývajúcich zo zmluvy ? čo zmluvná voľnosť , ak to zákon výslovne nezakazuje a ak z povahy ustanovení zákona výslovne nevyplýva, že sa od neho nemožno odchyliť - zužujúci výklad § 544 ods. 1 OZ - správny ? (česká judikatúra – zmluvnou pokutou možno zabezpečiť akúkoľvek povinnosť , či zmluvnú alebo zákonnú)

zabezpečenie splnenia nepeňažného alebo aj peňažného záväzku (povinnosť zaplatiť kúpnu cenu)

zabezpečenie povinnosti zabezpečenej už iným spôsobom (zmluvná pokuta a úroky z omeškania)

vzťah zmluvnej pokuta a úrokov z omeškania

zabezpečenie splnenia niektorých povinností výnimočne vylúčené zákonom (§ 408 ods. 7 OBZ)

účastníci dohody o zmluvnej pokute – viazaná len na dlžníka !

v prospech tretej strany povinnosť zaplatiť zmluvnú pokutu nevznikne - sprostredkovateľská zmluva (vystupuje okrem účastníkov a j tretia osoba), nemožno vylúčiť - dohoda , podľa ktorej sa má zmluvná pokuta zaplatiť tretej osobe (§ 50 OZ)

§ 544 ods. 1 OZ kogentná povaha - zmluvnou pokutou nemožno sankcionovať výkon práva (najmä tzv. fakultatívne subjektívne práva - výpoveď zmluvy, odstúpenie od zmluvy, odporovanie právnomu úkonu, vznášanie námietok ako je premlčanie, kompenzačná námietka , započítanie, zadržanie veci, odmietnutie plnenia výber alternatívneho plnenia)

nepravá zmluvná pokuta – jej zaplatením zaniká záväzok dlžníka - dohoda strán (priblíženie k odstúpenému)

predmet zmluvnej pokuty nepenažná forma ocenená v peniazoch - úprava v zákone ?

výška zmluvnej pokuty - forma jej určenia - konkrétna pevná peňažná suma , prostredníctvom dohody o spôsobe jej určenia, ako opakované plnenie (napr. percentuálna sadzba z určitej sumy denne)

dojednanie zmluvnej pokuty v nadväznosti na dĺžku trvania porušenia povinnosti - nie neurčité

usmernenie aplikačnej praxe – poskytnutie miery právnej istoty pri spôsobe určenia výšky zmluvnej pokuty ZSP 2/2004 (rozsudok NS SR M Obdo V 4/2003) – výšku zmluvnej pokuty možno určiť jednorazovo pevnou sumou, prípadne v percentách či zlomkom ceny, alebo aj ako sumu, ktorá sa môže určitým spôsobom opakovať. Jej výška alebo spôsob určenia však musia byť vyjadrené jednoznačne , rovnako ako zmluvná povinnosť , pre prípad porušenia ktorej bola zmluvná pokuta dojednaná , inak je dohoda neplatná

právo na vymáhanie zmluvnej pokuty – singulárna alebo univerzálna sukcesia

dobré mravy - in concreto (rozhodujúce pri posudzovaní výšky zmluvnej pokuty vo vzťahu k dobrým mravom ?)

právo na zaplatenie zmluvnej pokuty

dlužník nezavinil porušenie povinnosti musí preukázať ! - subjektívna zodpovednosť za porušenie zabezpečenej povinnosti , na rozdiel od zmluvnej pokuty dohodnutej v rámci obchodných záväzkových vzťahov - princíp objektívnej zodpovednosti (nemožno sa jej zbaviť poukazom na nedostatok zavinenia)

dôsledky nesplnenia povinnosti zaplatiť zmluvnú pokutu - omeškanie dlžníka , súdna alebo mimosúdna cesta (napr. započítanie)

zánik nároku na zmluvnú pokutu (splnenie , jednostranné právne úkony – započítanie, dohoda o novácii, odpustení dlhu)

premlčanie práva na zmluvnú pokutu (porušenie zmluvnej povinnosti) námietka premlčania za čas po uplynutí premlčacej doby zabezpečenej povinnosti

Obchodný zákonník upravuje doplňujúcu úpravu (§ 300 až 302 OBZ)

citácia - § 545 (dôsledky zmluvnej pokuty)

zmluvná voľnosť pri zabezpečení plnenia záväzku zmluvnou pokutou (dohoda, že popri zmluvnej pokute budú uplatňovať aj právo na náhradu škody – len presahujúcu zmluvnú pokutu ! započítateľná, nezapočítateľná zmluvná pokuta)

zmluvná pokuta nemá povahu odstupného – dlžník nemôže voľiť medzi jej zaplatením a splnením povinnosti, t. j. nemôže sa splnenia záväzku zbaviť zaplatením pokuty

podľa ustanovení o zmluvnej pokute sa posudzujú aj pokuty určené právnym predpisom za porušenie zmluvnej povinnosti

citácia - § 545a (zníženie zmluvnej pokuty)

ustanovenie doplnené novelou (zákonom č. 568/2007 Z. z.), rovnako ako je to zakotvené v OBZ (§ 301) moderačné právo Fekete str. 1559 – 1561 ! okolnosti konkrétneho prípadu !

pred novelou – nedostatok moderačného práva nahrádzanie § 3 ods. 1 OZ a zníženie časti zmluvnej pokuty s poukazom na rozpor s dobrými mravmi - právna teória takýto postup kritizovala

ani po doplnení moderačného práva do OZ nie je prijateľné , aby sa uplatnila kombinácia ustanovenia § 3 ods. 2 OZ a tohto ustanovenia, nemožno preto judikovať, že zmluvná pokuta je neprimerane vysoká , a preto v určitej časti nepožíva právnu ochranu , a zároveň zmluvnú pokutu znížiť, a tým odstrániť rozpor s dobrými mravmi , a tak ju zosúladiť s § 3 ods. 1 OZ

vzťah zmluvnej pokuty k náhrade škody - dispozitívny charakter - prax !

vzťah zmluvnej pokuty k úrokom z omeškania , ich súbeh - nemožno obmedziť

vzťah zmluvnej pokuty a úrokov

vplyv odstúpenia od zmluvy na zmluvnú pokutu - pred a po odstúpení od zmluvy !

ručenie

citácia - § 546 (vznik ručenia)

vzniká dohodou veriteľa a ručiteľa , v ktorej ručiteľ písomne zoberie na seba povinnosť uspokojiť veriteľovi pohľadávku, ak ju neuspokojí sám dlžník (dohoda, nie jednostranné vyhlásenie

ručiteľa !) , iba vo výške záväzku, aj časť dlhu, viaže sa na pohľadávku, nie na dlžníka - jeho smrťou nezaniká (zaniká až zánikom pohľadávky !)

na ručiteľský záväzok - ručiteľom nepodnikajúca fyzická osoba (spotrebiteľ) sa vzťahuje Smernica 85/577/EHS z 20. decembra 1985 o ochrane spotrebiteľa v prípade právnych úkonov uzatváraných mimo prevádzkových priestorov veriteľa (banky)

citácia - § 547 (oznámenie výšky pohľadávky)

citácia § 548 (plnenie ručiteľa)

upravuje predovšetkým obsah ručiteľského záväzku

citácia- § 549 (odopretie povinnosti plniť)

Táto námietka prináleží iba ručiteľovi , nie je rozhodujúce , či zavinenie veriteľa je úmyselné alebo nedbanlivostné. Námietka trvá, aj keď dlžník zomrel a pôjde napr. o to, že veriteľ neuplatnil svoj nárok proti dlžníkovi včas, hoci mu v tom nebránili žiadne prekážky.

Zavinenie veriteľa neznamena zánik povinnosti ručiteľa, ale vznik jeho oprávnenia z tohto dôvodu splnenie odoprieť, ktoré oprávnenie ručiteľ môže, ale nemusí využiť. Vznesenie námietky, že veriteľ zavinil nemožnosť uspokojenia pohľadávky dlžníka, môže mať za následok , že veriteľ sa voči ručiteľovi nemôže úspešne domáhať plnenia. Ak je námietka úspešná, nemení to nič na veriteľovej pohľadávke proti dlžníkovi.

Nie je celkom jasné, akou formou môže ručiteľ uplatniť túto námietku. Nech to už urobí žalobou o určenie, že odopretie plnenia je dôvodné, alebo inou žalobou , môže v konaní o takej žalobe vzniknúť otázka, aká v praxi aj vznikla, či pre také konanie netvorí prekážku rozsúdenej veci konanie, v ktorom sa veriteľ úspešne domohol rozhodnutia súdu o povinnosti dlžníka a ručiteľa mu dlžnú sumu zaplatiť (R NS SR sp. zn. 2 Cdo 213/2006)

Obchodný zákonník neupravuje !

citácia - § 550 (nárok ručiteľa voči dlžníkovi)

dohoda o zrážkach zo mzdy a z iných príjmov

citácia- § 551

uzatvára veriteľ s dlžníkom ako prostriedok na zabezpečenie peňažnej pohľadávky

Do občianskeho práva zavedená spolu s nadobudnutím účinnosti zákona č. 40/1964 Zb., skorším právnym úpravám (civilným kódexom) nebol tento inštitút známy, nepoznajú ho zahraničné právne úpravy. Ide o klasický zabezpečovací inštitút, ktorý sa od svojho zavedenia dosiaľ v ničom nezmenil. Je poplatný dobe svojho vzniku a to najmä tým, že dovoľuje dvom súkromnoprávnym subjektom (dlžníkovi, ktorý je vo väčšine prípadov zamestnanec a veriteľovi), aby autoritatívne zasahovali do práv a povinností tretej osoby (zamestnávateľa), ktorý je tiež subjektom súkromného práva, a to bez jeho súhlasu. Takáto konštrukcia je prinajmenšom netypická v súkromnom práve. Tento zabezpečovací inštitút porušuje zásadu rovnosti (rovnakého právneho postavenia) účastníkov občianskoprávných vzťahov vyjadrenú v § 2 ods. 2 OZ, ktorá sa premieta do oblasti vzťahov, ako zásada zmluvnej slobody (voľnosti, autonómie) zmluvných strán. Platné právo umožňuje, aby ten, kto uzavrie dohodu o zrážkach zo mzdy, zaviazal platiteľa mzdy k určitej činnosti a má teda viac práv, ako platiteľ mzdy, ktorý taký záväzok nemá možnosť odmietnuť. Strany dohody o zrážkach zo mzdy ale nie sú nadradené v právnom postavení voči zamestnávateľovi (platiteľovi mzdy) a nemali by preto mať možnosť jednostranne ho zaväzovať k určitému chovaniu. V prípade, že zamestnávateľ zrážky zo mzdy poukáže v nesprávnej výške, či po lehote ich splatnosti, nie je dokonca vylúčená jeho zodpovednosť za omeškanie, či zodpovednosť za škodu. A, aby toho ešte nebolo dosť, musí všetky tieto činnosti s tým spojené vykonávať na vlastné náklady, náhradu ktorých nemá možnosť vyúčtovať svojmu zamestnancovi. Dohoda o zrážkach zo mzdy je svojou povahou teda súkromnoprávnou zmluvou v neprospech tretieho, ktorú ale náš právny poriadok neumožňuje. OZ upravuje v ustanovení § 50 iba zmluvu v prospech tretieho. Aj z tejto strany ale môžu voči tretej osobe vzniknúť práva a povinnosti až vtedy, ak s tým tretia osoba súhlasí. To je dôsledok už spomínanej zásady zmluvnej autonómie subjektov súkromného práva. Pokiaľ teda právo vyžaduje k zmluve, ktorou má tretej osobe vzniknúť prospech, súhlas tejto tretej osoby s touto zmluvou, o to viac by mala taká osoba súhlasiť so zmluvou, ktorou do jej sféry (majetkovej) je zasahované nepriaznivo, teda nie v jej prospech.

uvažuje sa v súdnej praxi o hlbších aspektoch predmetného ustanovenia?

v plnom rozsahu sa vzťahuje aj na obchodné záväzkové vzťahy (Obchodný zákonník neupravuje)

citácia - § 552 (záložná zmluva)

Obchodný zákonník nemá špeciálnu úpravu, ktorá sa týka záložného práva k veci (zrušená zákonom č. 526/2002 Z. z. , preto sa ustanovenia § 151a až 151me vzťahujú aj na obchodné záväzkové vzťahy.

z a b e z p e č o v a c í p r e v o d p r á v a (a jeho nová právna úprava - zákon č. 568/2007 Z. z. od 1. januára 2008 (§ 553 až 553e OZ)

citácia - § 553 (zabezpečovací prevod vlastníckeho práva)

história , pôvodná právna úprava, potreba nahradenia doterajšej právnej úpravy novou právnou úpravou v zmysle dôvodovej správy

predmet (každé právo , ktoré má majetkovú hodnotu , je prevoditeľné a ktorého vlastníkom je sám dlžník)

rozdiely medzi ním a záložným právom

Obchodný zákonník neupravuje , možno použiť aj v rámci obchodných záväzkových vzťahov

citácia - § 553a (zmluva o zabezpečovacom prevode práva)

len na základe zmluvy !!!!!

náležitosti zmluvy o zabezpečovacom prevode práva

zabezpečenie prevodom práva k obchodnému podielu (splnenie podmienok podľa § 115 OBZ)

citácia - § 553b (povinnosti veriteľa)

súvislosť s konkurzným konaním (začatie konkurzného konania v zmysle § 14 ods. 5 písm. c/ ZKR má okrem iného aj taký účinok, že na majetok patriaci dlžníkovi nemožno pre záväzok dlžníka

zabezpečený zabezpečovacím prevodom práva začať ani pokračovať vo výkone zabezpečovacieho práva (výnimky §)

citácia - § 553c (výkon zabezpečovacieho prevodu práva)

právo začať výkon(veriteľ) – kedy (vyznačenie) , ochrana dlžníka - oznamovacia povinnosť, lehota

citácia - § 553d (zánik zabezpečovacieho prevodu práva)

zánik a jeho následky

citácia - § 553e (použitie ustanovení o záložnom práve)

z a b e z p e č o v a c i e p o s t ú p e n i e p o h ľ a d á v k y

citácia - § 554

Spočíva v tom, že sám dlžník alebo niekto iný postúpi veriteľovi svoju pohľadávku, postúpením sa veriteľom pohľadávky stane ten, komu bola na zabezpečenie záväzku pohľadávka postúpená. Jeho veriteľstvo je však obmedzené dohodou založenou na dôvere postupcu (dlžníka alebo tretej osoby) voči nemu ako postupníkovi, že k postúpeniu pohľadávky nedošlo za účelom jej trvalého nadobudnutia, ale iba prechodne, za účelom zabezpečenia inej pohľadávky. Táto výhrada zaväzuje postupníka, aby pohľadávku postupcovi postúpil späť, len čo sa stane zabezpečenie bezpredmetným, najmä keď zabezpečená pohľadávka zanikne splnením. Táto dohoda o spätnom postúpení je založená len na dôvere medzi postupníkom a postupcom.

platí aj pre zabezpečenie obchodných záväzkových vzťahov !

z á b e z p e k a

citácia - § 555 (záväzok dať zábezpeku)

dispozitívny charakter

inú povaha ako ostatné prostriedky zabezpečenia záväzkov

platí aj pre obchodné záväzkové vzťahy

citácia - § 556 (výška ceny zábezpeky)

citácia - § 557 (vklady zábezpekou)

u z n a n i e d l h u

citácia - § 558

podmienky jeho platnosti

charakteristika uznania dlhu

procesnoprávne aspekty uznania dlhu

nemožno použiť na záväzky z obchodných zmlúv (323 OBZ)

Banková záruka

Zabezpečovacie prostriedky v pracovnom práve

